VII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI SPRAW ZAGRANICZNYCH (NR 122)**

z dnia 13 marca 2014 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 122)

13 marca 2014 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Grzegorza Schetyny (PO)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– zawiadomienie Prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Protokołu między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Bułgarii o przeglądzie umów dwustronnych, podpisanego w Sofii dnia 31 maja 2007 r. (druk nr 2138);

– zawiadomienie Prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Serbii o współpracy w dziedzinie kultury, edukacji i nauki, podpisanej w Belgradzie dnia 24 października 2013 r. (druk nr 2139).

W posiedzeniu udział wziął **Artur Nowak-Far** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Łukasz Andrzejczyk** i **Piotr Babiński** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Przemysław Sadłoń** – legislator z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna(PO):

Otwieram posiedzenie Komisji.

Witam serdecznie pana ministra Nowaka-Fara, dzień dobry.

Witam panie posłanki i panów posłów.

Porządek obrad przewiduje dwa punkty: w punkcie 1. – rozpatrzenie zawiadomienia Prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Protokołu między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Bułgarii o przeglądzie umów dwustronnych, podpisanego w Sofii dnia 31 maja 2007 r. (druk nr 2138); w punkcie 2. – rozpatrzenie zawiadomienia Prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej do ratyfikacji, bez zgody wyrażonej w ustawie, Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Serbii o współpracy w dziedzinie kultury, edukacji i nauki, podpisanej w Belgradzie dnia 24 października 2013 r. (druk nr 2139).

Marszałek Sejmu na podstawie art. 118 ust. 2 Regulaminu Sejmu skierowała w dniu 17 lutego br. zawiadomienie z druku nr 2138 do Komisji celem zajęcia stanowiska co do zasadności wybranego przez Radę Ministrów trybu ratyfikacji umowy.

Biuro Analiz Sejmowych w opinii prawnej uznało zaproponowany tryb ratyfikacji za właściwy.

Pan minister Nowak-Far, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Artur Nowak-Far:

Dziękuję, panie przewodniczący.

Przepraszam za małe spóźnienie, które wynikało z mojego udziału w posiedzeniu Komitetu ds. Europejskich.

Wysoka Komisjo, potrzeba zawarcia protokołu wynika ze zmian polityczno-społecznych i ekonomicznych, które dokonały się w Unii Europejskiej oraz w relacjach pomiędzy Polską a Bułgarią. To spowodowało, że wiele umów łączących nasze kraje straciło swoją aktualność. Protokół ma na celu stworzenie podstawy wzajemnych stosunków traktatowych odpowiadających tym przemianom. Uporządkowanie bazy traktatowej ma również duże znaczenie w związku z członkostwem obu państw w Unii Europejskiej. Należy te stosunki ułożyć tak, żeby uwzględnić kompetencje wyłączne Unii Europejskiej oraz kompetencje, które są dzielone, ale na podstawie doktryny ERTA zostały przez Unię zajęte.

Protokół wprowadza klasyfikację umów dwustronnych na takie, które zachowują moc obowiązującą oraz takie, które tracą moc obowiązującą z chwilą wejścia protokołu. Są trzy umowy, które nie zostały wymienione w żadnym z załączników. Te umowy będą traktowane jako w pełni wykonane lub wygasłe. Chodzi o porozumienie prowizoryczne z 1925 r. w sprawach handlowych i nawigacyjnych, umowę z 1961 r. o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych oraz o umowę z 1972 r. o międzynarodowych przewozach drogowych, podróżnych i ładunkach.

Na kolejnym etapie, po przyjęciu protokołu, będzie konieczne ich dostosowanie do prawa Unii Europejskiej poprzez zmiany lub podpisanie nowych umów.

Taka jest nasza ocena. Bułgaria ratyfikowała protokół już dosyć dawno temu i uznała, że nie ma potrzeby dostosowywania wymienionych trzech umów do prawa UE. W naszej ocenie w odniesieniu do tych trzech umów taka potrzeba istnieje.

To właśnie ta kwestia była przyczyną konieczności wypracowania stanowiska przez Polskę i jego skoordynowania z Bułgarami, co spowodowało przedłużenie procesu ratyfikacyjnego. Proponowanym trybem związania się Rzeczypospolitej Polskiej protokołem jest ratyfikacja bez uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, o której mowa w art. 89 ust. 2 Konstytucji RP. Wynika to z konieczności uchylenia ratyfikowanej umowy o współpracy gospodarczej i wymianie towarowej z 1948 r. Ponadto omawiany protokół nie spełnia przesłanek określonych w art. 89 ust. 1 oraz w art. 90 Konstytucji RP.

Zwracam się z uprzejmą prośbą do Komisji o akceptację zaproponowanego przez rząd trybu ratyfikacji omawianego protokołu.

Bardzo dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo.

Czy są pytania w tej sprawie?

Pan poseł Szczerski, bardzo proszę.

Poseł Krzysztof Szczerski (PiS):

Dziękuję bardzo.

Panie ministrze, stwierdził pan, że istnieje kontrowersja pomiędzy rządem RP i rządem Bułgarii co do potrzeby ponownego związania się trzema umowami. Chciałbym zapytać zwłaszcza o umowę dotyczącą Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Kodeksu cywilnego i spraw rodzinnych.

Na czym polegają kontrowersje? Dlaczego, zdaniem rządu, umowa wymaga odrębnego trybu?

Podsekretarz stanu w MSZ Artur Nowak-Far:

Panie pośle, to nie jest kontrowersja pomiędzy rządami. Bułgarzy wykazują dużą spolegliwość w odniesieniu do oceny kompatybilności swojego porządku prawnego, który powstaje na mocy ratyfikacji, z prawem Unii Europejskiej. Oceniam, że strona polska wykazuje w tym zakresie dużą ostrożność. Jest to bardziej prawidłowe podejście, zapewniające zgodność naszego systemu prawnego, który powstanie w wyniku ratyfikacji protokołu, z prawem Unii Europejskiej.

Co do drugiej części pytania, chciałbym przypomnieć, że nie chodzi o sprawy rodzinne czy uregulowane w Kodeksie rodzinnym. Chodzi o umowę z 1961 r. o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych. Jest to formuła, w której dominuje element proceduralny, taki jak: przesłuchanie świadków, przesłuchanie stron postępowania, pomoc w uzyskaniu dokumentacji niezbędnej w postępowaniach sądowych. Prawodawstwo UE jest w tym zakresie bardzo rozbudowane.

Nasi przyjaciele bułgarscy w 2008 r. nie mieli wątpliwości co do zgodności prawa wynikającego z umowy z prawem UE. Strona polska już wówczas takie wątpliwości zgłaszała. Sprawa jest znana Bułgarom, ale oni wykazują chyba mniejszą ostrożność.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Czy są jeszcze pytania?

Bardzo proszę, pan poseł Szczerski.

Poseł Krzysztof Szczerski (PiS):

Pytałem o to dlatego, że istnieje zasadnicza różnica, jeśli chodzi o prawo wspólnotowe i prawo polskie w tym zakresie. Chodzi o *opt-out* w odniesieniu do Karty Praw Podstawowych. Możliwość powoływania się na Kartę Praw Podstawowych w tych sprawach Polski nie dotyczy, natomiast dotyczy Bułgarii.

Podsekretarz stanu w MSZ Artur Nowak-Far:

To prawda, tylko że zasadnicza kwestia jest natury technicznej, panie pośle. Już w 2007 r. obowiązywało rozporządzenie dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych. Strona bułgarska nie ma jakichkolwiek wątpliwości dotyczących ewentualnych niespójności w tym zakresie. My już w 2007 r. dostrzegaliśmy ten problem. Jest cała rodzina aktów prawnych, z których oceną mieliśmy pewien problem.

Oceniliśmy to tak, jak przedstawiłem Wysokiej Komisji.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję.

Stwierdzam, że w terminie wyznaczonym przez marszałka Sejmu, tj. do dnia 10 marca, nikt z posłów nie zgłosił zastrzeżeń co do trybu ratyfikacji umowy z druku nr 2138.

Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi?

Nie ma uwag.

Proponuję, aby Komisja przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń.

Kto jest za przyjęciem sprawozdania? (10)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0).

Stwierdzam, że Komisja jednogłośnie przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń do druku nr 2138.

Przechodzimy do punktu 2.

Panie ministrze, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MSZ Artur Nowak-Far:

Bardzo dziękuję.

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, Umowa między Rządem RP a Rządem Republiki Serbii o współpracy w dziedzinie kultury, edukacji i nauki została podpisana w październiku 2013 r. w Belgradzie. Jest to pierwsza umowa regulująca współpracę między Polską a Serbią w tych dziedzinach, która zastąpi dotychczas obowiązującą umowę o współpracy kulturalnej zawartą pomiędzy PRL a Federacyjną Ludową Republiką Jugosławii, zawartą w Belgradzie w 1956 r.

Zakres przedmiotowy umowy z Serbią obejmuje współpracę w dziedzinie kultury, literatury, kinematografii, teatru, tańca, muzeów, bibliotek. Jednym z najbardziej wartościowych obszarów jest współpraca w dziedzinie archiwów. Ponadto umowa dotyczy wymiany młodzieży, sportu, nauki i szkolnictwa wyższego. Umowa stworzy podstawy do ustanowienia bezpośrednich kontaktów pomiędzy odpowiednimi placówkami edukacyjnymi, muzealnymi, kulturalnymi, archiwalnymi wszystkich szczebli, wymiany osobowej, promocji języka i literatury obu stron oraz prowadzenie wspólnych badań naukowych. Będzie również stanowiła podstawę do współpracy w tych dziedzinach na forach międzynarodowych, w szczególności na forum UNESCO, co zostało uwypuklone w umowie.

Umowa przewiduje utworzenie komisji mieszanej, złożonej z przedstawicieli obu stron i opracowującej oraz przyjmującej okresowe programy wykonawcze na cztery lata.

To one będą tworzyć konkretny wymiar realizacji umowy, zgodnie z zasadą subsydiarności czy proporcjonalności. Tylko komisja mieszana jest w stanie określić, jakie są konkretne potrzeby środowisk, których dotyczy umowa w odniesieniu do konkretnych form współpracy. Umowa ma charakter ramowy – określa obszary i ramy współpracy, które zostaną doprecyzowane przez przyjęte okresowe programy wykonawcze.

Wejście w życie umowy nie pociąga za sobą konieczności dokonywania zmian w polskim ustawodawstwie. Nie rodzi również dodatkowych obciążeń finansowych, poszczególne przedsięwzięcia będą finansowe ze środków przyznanych właściwym ministrom i instytucjom w ramach ich budżetu. Ponieważ umowa z Serbią uchyla w stosunkach polsko-serbskich ratyfikowaną umowę zawartą przez PRL i Jugosławię, związanie Rzeczypospolitej Polskiej ta umową powinno nastąpić w drodze ratyfikacji bez uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie. Nie zachodzą bowiem okoliczności, o których była mowa w art. 89 ust. 1 oraz w art. 90 Konstytucji RP.

Wnoszę o przyjęcie zawiadomienia Prezesa Rady Ministrów o zamiarze przedłożenia Prezydentowi RP do ratyfikacji, bez uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, Umowy między Rządem RP a Rządem Republiki Serbii o współpracy w dziedzinie kultury, edukacji i nauki, podpisanej w Belgradzie dnia 24 października 2013 r.

Czyniąc to, przepraszam za mój głos, który jest efektem przeziębienia.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Czy są pytania?

Bardzo proszę, pan przewodniczący Iwiński.

Poseł Tadeusz Iwiński (SLD):

Dziękuję.

Republika Serbii jest głównym sukcesorem Jugosławii. Jakie inne umowy, które są pochodną wcześniejszych umów pomiędzy PRL a Jugosławią, wymagają zmian i ratyfikacji?

Zgadzam się z opinią, że art. 8 umowy dotyczący współpracy w zakresie archiwistyki jest istotny. Chciałbym pogratulować szybkiego tempa procesu ratyfikacyjnego. Czy to będzie nowy model przeprowadzania ratyfikacji? Wcześniej często mieliśmy do czynienia z poważnymi opóźnieniami procesu ratyfikacji umów, które sięgały roku, dwóch lat. Czy to jest światełko wytyczające drogę MSZ, czy „samotny biały żagiel” jak u Katajewa?

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Czy są jeszcze pytania?

Nie ma zgłoszeń.

Bardzo proszę, panie ministrze.

Podsekretarz stanu w MSZ Artur Nowak-Far:

Panie pośle, wraz ze stroną serbską dokonujemy na bieżąco przeglądu umów zawartych pomiędzy PRL a Jugosławią. Osiemnaście umów podlega przeglądowi i będziemy sukcesywnie oceniać, czy istnieje potrzeba ich modyfikacji. Będziemy stopniowo przedstawiać rezultaty tego przeglądu Komisji i Wysokiej Izbie.

Poseł Tadeusz Iwiński (SLD):

To jest pierwsza umowa z tych osiemnastu?

Podsekretarz stanu w MSZ Artur Nowak-Far:

To jest pierwsza z osiemnastu umów, które podlegają przeglądowi. Nie wszystkie osiemnaście umów będzie przedstawione.

Pragnę przypomnieć, że mieliśmy uzgodnienie pomiędzy rządem RP a rządem Jugosławii w sprawie umów pozostających w mocy. Jugosławia w 1996 r. to sukcesor, który w miarę dokładnie nakłada się na Serbię. Wówczas była jeszcze Czarnogóra.

Część umów, które nas łączą, była już przedmiotem przeglądu, osiemnaście umów jest w trakcie przeglądu.

Poseł Tadeusz Iwiński (SLD):

Co z tempem prac?

Podsekretarz stanu w MSZ Artur Nowak-Far:

Sądzę, że większość umów ma charakter na tyle techniczny albo ramowy. Nie przewidujemy zatem komplikacji, które występowały choćby w relacjach z Bułgarami. W odniesieniu do trzech umów mieliśmy wątpliwości co do ich zgodności z prawem UE. Na tym wstępnym etapie nie przewiduję jakichś perturbacji, które spowodowałyby wydłużenie okresu przeglądu i procesu ratyfikacji.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję.

Czy są jeszcze pytania?

Nie ma zgłoszeń.

Stwierdzam, że w terminie wyznaczonym przez marszałka nikt z posłów nie zgłosił zastrzeżeń co do trybu ratyfikacji umowy z druku nr 2139.

Czy Biuro Legislacyjne ma uwagi?

Nie ma uwag.

Proponuję, aby Komisja przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń.

Kto jest za przyjęciem sprawozdania? (13)

Kto jest przeciw? (0)

Kto się wstrzymał? (0).

Stwierdzam, że Komisja jednogłośnie przyjęła sprawozdanie o niezgłaszaniu zastrzeżeń do druku nr 2139.

Czy w sprawach bieżących ktoś chce zabrać głos?

Jeśli nie, to dziękuję bardzo, widzimy się jutro.

Dziękuję panu ministrowi.

Zamykam posiedzenie Komisji.